

DOI: <https://doi.org/10.36719/2706-6185/30/77-83>

Nərmin Əfəndiyeva
doktorant
narminafandi2020@gmail.com

TİKİNTİ TƏŞKİLATINA İNVESTİSİYA QOYULUŞUNUN TƏHLİLİ

Xülasə

Məqalədə tikinti sənayesinə sərmayə qoyuluşu üçün inkişaf edən imkanlardan bəhs edilir, böyüməyə təkan verən və investorları cəlb edən əsas amillər vurğulanır. Qlobal tikinti bazarının əhəmiyyətli genişlənməsinin şahidi olacağı proqnozlaşdırıldığına görə, investorlar bu təcildən yararlanmağa can atırlar. Məqalədə infrastrukturun inkişafı, urbanizasiya və davamlılıq layihələrinə sərmayə üçün əsas sürücülər kimi artan tələbat vurğulanır. Bundan əlavə, Bina İnformasiya Modelləşdirməsi (BIM) və prefabrikasiya kimi qabaqcıl texnologiyaların tətbiqi tikinti prosesində səmərəliliyin və qənaətcilliyin katalizatoru kimi müəyyən edilir və investorları daha da cəlb edir. Məqalədə tənzimləyici tendensiyalar və ekoloji mülahizələrdən xəbərdar olmağın vacibliyi vurğulanır, çünki bu amillər tikinti sektorunda investisiya qərarlarını getdikcə daha çox formalaşdırır. O, həmçinin əlverişli investisiya mühitinin yaradılmasında dövlət-özəl tərəfdaşlıq və hökumət təşəbbüslərinin roluna toxunur. Bütövlükdə, tikinti sənayesi böyümə potensialı, texnoloji yeniliklər və qlobal inkişaf məqsədlərinə uyğunlaşma təklif edən investorlar üçün perspektivli bir arena kimi ortaya çıxır.

Açar sözlər: kapital, infrastruktur, qaytarmalar, portfolio, genişlənmə

Narmin Afandiyeva
PhD student
narminafandi2020@gmail.com

Analysis of investment in the construction organization

Abstact

The article discusses the burgeoning opportunities for investment in the construction industry, highlighting key factors driving growth and attracting investors. With the global construction market projected to witness substantial expansion, investors are keen to capitalize on this momentum. The article emphasizes the increasing demand for infrastructure development, urbanization, and sustainability projects as major drivers for investment. Additionally, the adoption of advanced technologies, such as Building Information Modeling (BIM) and prefabrication, is identified as a catalyst for efficiency and cost-effectiveness in the construction process, further enticing investors. The article underscores the importance of staying abreast of regulatory trends and environmental considerations, as these factors increasingly shape investment decisions in the construction sector. It also touches upon the role of public-private partnerships and government initiatives in creating a favorable investment climate. Overall, the construction industry emerges as a promising arena for investors, offering a blend of growth potential, technological innovation, and alignment with global development goals.

Keywords: capital, infrastructure, returns, portfolio, expansion

Giriş

Maliyyə təhlili tikinti təşkilatlarının sağlamlığının və fəaliyyətinin qiymətləndirilməsinin vacib komponentidir. Bu, şirkətin maliyyə rifahına dair təsəvvürləri təmin edən maliyyə hesabatlarının və ölçülərin hərtərəfli araşdırılmasını nəzərdə tutur. Tikinti sənayesində maliyyə təhlilinin əsas

məqsədi təşkilatın gəlirliliyini, resurslardan istifadənin səmərəliliyini və ümumi maliyyə sabitliyini anlamaqdır.

Maliyyə təhlilinin birinci aspekti tikinti təşkilatlarının gəlirlərinin və rentabelliyyənin tədqiqini əhatə edir. Buraya şirkətin zamanla gəlir artımını izləmək və mənfəət əldə etmək qabiliyyətini qiymətləndirmək üçün gəlir hesabatlarını yoxlamaq daxildir. Ümumi marja və xalis marja kimi mənfəət marjaları bazarda səmərəliliyin və rəqabət qabiliyyətinin mühüm göstəriciləridir. Tikinti firmaları tez-tez cüzi marjalarla işləyir, bu da gəlir axını və xərc strukturlarını diqqətlə təhlil etməyi vacib edir.

Maliyyə təhlilinin digər vacib komponenti tikinti təşkilatlarının xərc strukturunun qiymətləndirilməsidir. Materialları və işçi qüvvəsini əhatə edən birbaşa məsrəflər, eləcə də əlavə məsrəflər və inzibati xərclər kimi dolayı xərclər ümumi maliyyə vəziyyətinin müəyyən edilməsində mühüm rol oynayır. Layihənin müxtəlif mərhələləri ilə bağlı xərclərin nisbətini başa düşmək maraqlı tərəflərə xərclərin optimallaşdırılması və səmərəliliyin artırılması sahələrini müəyyən etməyə imkan verir (1).

Tikinti təşkilatlarının maliyyə qiymətləndirilməsində pul vəsaitlərinin hərəkətinin təhlili eyni dərəcədə vacibdir. Tikinti layihələri çox vaxt əhəmiyyətli ilkin xərcləri əhatə edir və ödənişlərdə gecikmələr likvidliyi gərginləşdirə bilər. Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatların təhlili təşkilatın dövrüyyə kapitalını idarə etmək, borcları ödəmək və gələcək layihələrə investisiya qoymaq qabiliyyətini anlamağa kömək edir. Müsbət pul axını gündəlik əməliyyatları davam etdirmək və davam edən və gələcək layihələri maliyyələşdirmək üçün çox vacibdir.

Investisiya gəliri (ROI) tamamlanmış layihələrin gəlirliliyini qiymətləndirən əsas metrikdir. Layihədən əldə edilən gəlirləri onun xərcləri ilə müqayisə edir. Hərtərəfli ROI təhlili tikinti təşkilatlarına investisiyalarının uğurunu qiymətləndirməyə, gəlirli müəssisələri müəyyən etməyə və gələcək layihələr haqqında əsaslandırılmış qərarlar qəbul etməyə kömək edir. O, həmçinin investitorlara və maraqlı tərəflərə təşkilatın dəyər təqdim etmək qabiliyyətini qiymətləndirməkdə kömək edir.

Risk təhlili tikinti sənayesinə xas olan qeyri-müəyyənliklərin qiymətləndirilməsi və idarə edilməsinin mühüm aspektidir. Tikinti layihələri müxtəlif maraqlı tərəfləri, dinamik mühitləri və mürəkkəb prosesləri əhatə edən mürəkkəbdir. Hərtərəfli risk təhlili təşkilatlara potensial təhlükələri müəyyən etməyə, qiymətləndirməyə və azaltmağa, layihələrin uğurla həyata keçirilməsini təmin etməyə və maliyyə sabitliyini qorumağa imkan verir (2).

Tikinti təşkilatları üçün risk təhlilində əsas narahatlıq doğuran sahələrdən biri bazar riskidir. Tələbin dəyişməsi, iqtisadi şəraitin dəyişməsi və faiz dərəcələrinin dəyişməsi layihənin həyata keçirilməsinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərə bilər. Bazar meyllərinin və potensial dəyişikliklərin təhlili təşkilatlara dəyişən şərtlərə uyğunlaşmağa kömək edir, onların əsaslandırılmış strateji qərarlar qəbul etmək qabiliyyətini artırır (İsayev, 2012: 69).

Əməliyyat riskləri tikinti layihələrinin icrasına xasdır və diqqətlə nəzərdən keçirilməsini tələb edir. Layihə müddətində gecikmələr, xərclərin aşılması və gözlənilməz çətinliklər layihənin ümumi uğuruna təsir edə bilər. Əməliyyat risklərini planlaşdırma mərhələsində erkən müəyyən etməklə, təşkilatlar effektiv risklərin azaldılması strategiyalarını həyata keçirə, layihənin səmərəliliyini artırma və pozuntuların baş vermə ehtimalını azalda bilər (Şəkəraliyeva, 2013: 284).

Kredit riski tikinti təşkilatları üçün risk təhlilində başqa bir kritik ölçüdür. Müştərilərin, subpodratçıların və təchizatçıların kredit qabiliyyətinin qiymətləndirilməsi maliyyə risklərini minimuma endirmək üçün vacibdir. Kredit riskinin effektiv idarə edilməsi tərəfdaşların maliyyə sabitliyinin qiymətləndirilməsini, müvafiq kredit şərtlərinin müəyyən edilməsini və potensial defoltların aradan qaldırılması üçün mexanizmlərin həyata keçirilməsini əhatə edir.

Siyasi və tənzimləyici risklər xüsusilə inkişaf edən siyasət və siyasi qeyri-sabitlik mühitlərində tikinti layihələrinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərə bilər. Tikinti təşkilatları tənzimləyici dəyişikliklərdən, geosiyasi hadisələrdən və yerli idarəetmə məsələlərindən xəbərdar olmalıdır. Bu proaktiv yanaşma onlara potensial çətinlikləri qabaqcadan görməyə və idarə etməyə, uyğunluğu təmin etməyə və layihələrə mənfi təsirləri minimuma endirməyə imkan verir (5).

Layihənin təhlilində, layihə boru kəmərinin və texniki-iqtisadi əsaslandırmanın diqqətlə qiymətləndirilməsi risklərin effektiv idarə edilməsi üçün çox vacibdir. Qarşıdan gələn layihələrlə bağlı potensial riskləri başa düşmək təşkilatlara resursları səmərəli şəkildə bölüşdürməyə, real gözləntilər təyin etməyə və fəvqəladə hallar planları hazırlamağa imkan verir. Layihənin texniki-iqtisadi əsaslandırması layihənin başlanması mərhələsindən əvvəl problemlərin müəyyən edilməsinə və həllinə kömək edir. Davamlılıq və ətraf mühit mülahizələri tikintidə risk təhlilinin ayrılmaz hissəsidir. Ekoloji risklər, davamlılıqla bağlı normativlərə uyğunluq və tikinti layihələrinin daha geniş ictimai təsirləri mühüm mülahizələrdir. Davamlı təcrübələri özündə birləşdirən təşkilatlar təkcə ekoloji riskləri azaltmır, həm də inkişaf edən bazar gözləntiləri və tənzimləyici standartlarla uyğunlaşır.

Layihənin təhlili tikinti təşkilatlarının uğurunda və davamlılığında mühüm rol oynayır, davam edən və gələcək layihələrin hərtərəfli qiymətləndirilməsini təklif edir. Bu, layihə boru kəmərinin tutmuş texniki-iqtisadi əsaslandırmalara və layihənin idarə edilməsi təcrübələrinə qədər müxtəlif aspektlərin sistematik müayinəsini əhatə edir. Bu proses tikinti təşkilatlarına əsaslandırılmış qərarlar qəbul etmək, resursları səmərəli şəkildə bölüşdürmək və layihənin nəticələrini optimallaşdırmaq imkanı verir.

Layihə boru kəmərinin qiymətləndirilməsi layihə təhlilinin əsas aspektidir. Tikinti təşkilatları sabit gəlir axını təmin etmək üçün cari və gələcək layihələrini aydın başa düşməlidirlər. Layihə boru kəmərinin qiymətləndirərək, təşkilatlar potensial riskləri və imkanları müəyyən edər, strateji planlaşdırma və onların biznes məqsədlərinə uyğun resurs bölgüsünə imkan verə bilər.

Texniki-iqtisadi əsaslandırmalar qarşıdan gələn layihələrin həyat qabiliyyətini müəyyən etmək üçün çox vacibdir. Bu tədqiqatlar layihənin həyata keçirilməyə dəyər olub olmadığını qiymətləndirmək üçün texniki, iqtisadi, hüquqi və əməliyyat aspektlərinin diqqətlə araşdırılmasını əhatə edir. Tikinti təşkilatları texniki-iqtisadi əsaslandırmalar vasitəsilə potensial problemləri müəyyən edər və layihənin onların imkanlarına və strateji hədəflərinə uyğun olub olmadığını müəyyən edər.

Layihənin idarə edilməsinin səmərəliliyi tikinti layihələrinin uğuruna təsir edən mühüm amildir. Layihənin idarə edilməsi təcrübələrinin təhlili vaxt qrafiklərinin, büdcəyə riayət olunmasının, resursların bölüşdürülməsinin və kommunikasiya strategiyalarının qiymətləndirilməsini əhatə edir. Layihə idarəçiliyində üstün olan təşkilatlar səmərəliliyi artırır, gecikmələr və xərclərin aşılması riskini azaldır, müştərilər və maraqlı tərəflərlə müsbət əlaqələr qura bilər (Məmmədov, 2018: 55).

Texnoloji qəbul müasir layihə təhlilinin tərkib hissəsidir. Bina Məlumat Modelləşdirməsi (BIM) və layihənin idarə edilməsi proqramı kimi tikinti texnologiyaları layihənin nəticələrinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərə bilər. Təşkilatın texnologiyaları mənimsəməsinin təhlili onun innovasiyalara, səmərəliliyə və sürətlə inkişaf edən sənayedə rəqabətə davamlı olmağa sadıqlığı barədə anlayışlar təqdim edir.

Layihənin təhlilində ekoloji və sosial mülahizələr getdikcə daha çox əhəmiyyət kəsb edir. Təşkilatlar davamlı və sosial məsuliyyətli təcrübələri qəbul etmək üçün artan təzyiqlə altındadır. Layihələrin ətraf mühitə təsirinin qiymətləndirilməsi, yaşıl tikinti standartlarına riayət edilməsi və icmanın cəlb edilməsi təşəbbüsləri təşkilatı cəmiyyətin gözləntiləri və tənzimləyici tələblərlə uyğunlaşdıraraq müsbət layihə təhlilinə kömək edir. Layihənin həyat dövrü ərzində davamlı monitorinq və qiymətləndirmə vacibdir. Layihənin təhlili birdəfəlik deyil, davamlı bir prosesdir. Müntəzəm qiymətləndirmələr təşkilatlara dəyişən şəraitə uyğunlaşmağa, potensial problemləri erkən müəyyən etməyə və layihənin uğurunu təmin etmək üçün məlumatlı düzəlişlər etməyə imkan verir (Kuznetsov, 2010: 157).

Davamlılıq və ətraf mühitin təhlili tikinti sənayesinin ayrılmaz tərkib hissəsinə çevrildi, çünki təşkilatlar məsuliyyətli və ekoloji təmiz təcrübələrin əhəmiyyətini getdikcə daha çox dərk edirlər. Bu aspektlər ətraf mühitə təsir, resursların səmərəliliyi və sosial məsuliyyət mülahizələrini əhatə edən normativlərə uyğunluqdan kənara çıxır.

Tikinti layihələrinin ətraf mühitə təsirinin qiymətləndirilməsi davamlılıq və ətraf mühitin təhlilində əsas diqqət mərkəzindədir. Təşkilatlar öz fəaliyyətlərinin ekosistemlərə, hava və suyun

keyfiyyətinə və biomüxtəlifliyə necə təsir etdiyini qiymətləndirməlidirlər. Bu təhlil istifadə olunan materialların həyat dövrünü, enerji istehlakını və tullantıların əmələ gəlməsini başa düşməyi əhatə edir. Tikinti şirkətləri ətraf mühitə mənfi təsirləri müəyyən etməklə və azaldmaqla daha dayanıqlı tikilmiş ətraf mühitə töhfə verir (İsayev 2010: 175).

Davamlılıq standartlarına tənzimləyici uyğunluq kritik bir məsələdir. Tikinti təşkilatları inkişaf edən ətraf mühit qaydalarına və sənaye standartlarına uyğun olmalıdır. Uyğunluq təkcə qanuni tələblərə əməl olunmasını təmin etmir, həm də məsuliyyətli biznes təcrübələrinə sadıqlığı nümayiş etdirir. Bundan əlavə, LEED (Enerji və Ətraf Mühitin Dizaynında Liderlik) kimi davamlılıq sertifikatlarına cavab vermək və ya onları keçmək təşkilatın reputasiyasını və bazarda rəqabət qabiliyyətini artırır (9).

Yaşıl tikinti təcrübələri davamlılıq və ətraf mühitin təhlili üçün vacibdir. Buraya enerjiyə qənaət edən dizaynların daxil edilməsi, bərpa olunan materiallardan istifadə və binaların ekoloji izlərini azaldan texnologiyaların tətbiqi daxildir. Yaşıl tikinti təcrübələrinin qəbulu təkcə ekoloji məqsədlərə uyğun gəlmir, həm də bazarda dayanıqlı və enerjiyə qənaət edən strukturlara artan tələbi həll edir.

Sosial məsuliyyət tikintidə davamlılığın həlledici ölçüsüdür. Təşkilatlar öz layihələrinin daha geniş ictimai təsirlərini nəzərə almalıdırlar. Yerli icmalarla məşğul olmaq, müxtəlifliyi və inklüzivliyi təşviq etmək və sosial inkişaf təşəbbüslərinə sərmayə qoymaq müsbət sosial izə töhfə verir. Sosial məsuliyyətə üstünlük verən tikinti təşkilatları xoş niyyəti artırır, korporativ imicini artırır və maraqlı tərəflərlə daha güclü əlaqələr qurur (Kovalev, 2005: 66).

Regionlarda infrastrukturun, həmçinin, elektrik enerjisi, qaz və su təchizatı, nəqliyyat və rabitə infrastrukturunu, sosial infrastruktur önəmli dərəcədə inkişaf etdirilib. Rayonlardakı real əmək ehtiyatlarından, təbii və iqtisadi potensialdan işlədilməsi hər bir rayonun simasının dəyişməsinə səbəb olub. Ölkədə tikinti sektorunun tərəqqisində tikinti materialları sənayesinin rolu böyükdür. İndi bu sahənin inkişafında dövlət vasitəsilə həyata keçirilən islahatlar yaradılır. Artıq xarici ölkələrdən bir çox tikinti materialları Azərbaycana daşınmır. Onu da bildirmək olar ki, tikinti materialları bazarında vəziyyət əsasən daşınmaz əmlak bazarının qalan seqmentlərindən asılıdır. İndi respublikamızda tikinti materialları sənayesi ölkəmizin tikinti sektorunun ehtiyaclarını lazımi dərəcədə ödəmə qabiliyyətinə sahibdir. Buna nümunə olaraq, müasir tələbləri ödəyən Polad əritmə zavodunu, Qaradağda istehsal olunan sement və mişar daşını, Gilan holdinqin istehsal etdiyi alçıpan və s. söyləmək olar. Qeyd edək ki, ölkəmizdə istehsal edilən armatur, sement, mişar daşı və alçıpan xaricdə istehsal olunan məhsullardan sözsüz ki, geri qalmır və bəzən hətta onları üstələyir. İstehsal olunan bu məhsullar rəqabətqabiliyyətlidir və beynəlxalq standartlara aiddir.

Cədvəl 2.1. Tikinti işlərinin dəyəri.

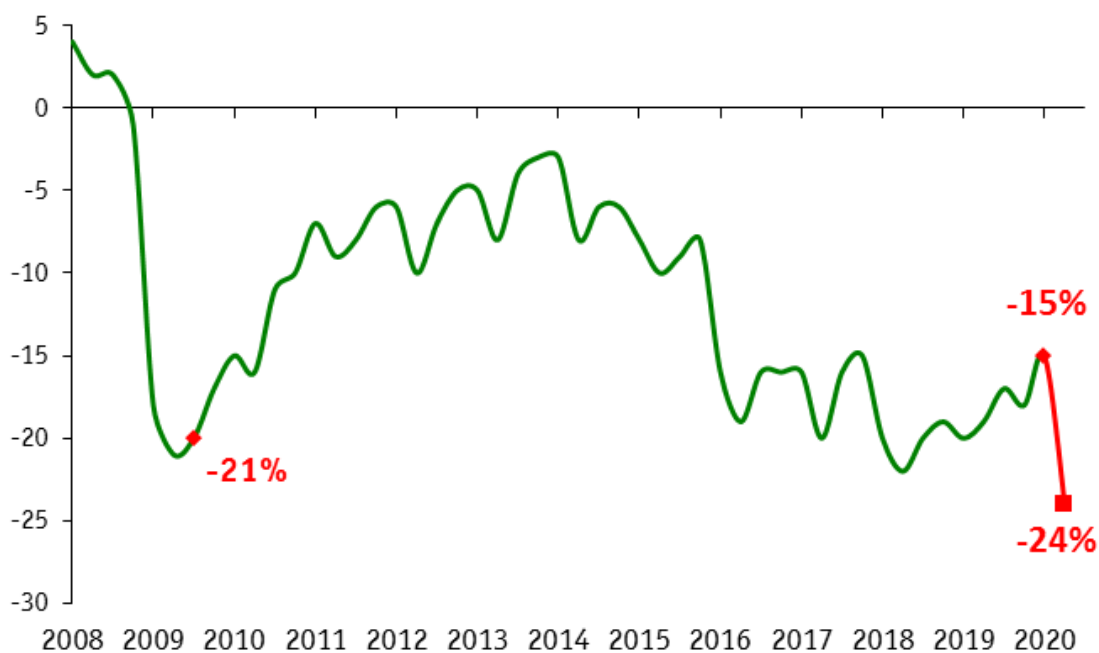
	Əlavə dəyər, cari qiymətlərlə, milyon manat	Tikinti işlərinin dəyəri, milyon manat
2000	308.0	324.5
2001	310.7	320.2
2002	528.0	527.9
2003	802.0	899.5
2004	1062.1	1388.0
2005	1171.6	1558.0
2006	1445.4	2119.7
2007	1892.0	2702.4
2008	2800.3	3785.5
2009	2554.3	3484.9
2010	3439.7	4531.4

2011	4141.0	6115.0
2012	5,507.90	7,716.00
2013	6,753.70	8,721.20
2014	7,454.40	8,591.90
2015	6,499.50	7,319.60
2016	6,338.90	7,660.40
2017	6,750.60	7,762.10
2018	6,183.40	8,448.30
2019	6,098.8	9,439.2
2020	5577.7*)	9,778.8

Mənbə: <https://www.stat.gov.az/source/construction/>

İşgüzar mühitinin vəziyyəti ilə bağlı bazar sorğusunun ümumiləşdirilmiş mövsümi düzəliş edilmiş nəticələri pandemiyanın çağırışlarının yaratdığı biznes mühitinin sosial-iqtisadi təsirlərinə iqtisadi agentlərin ilkin reaksiyasını əks etdirən qısamüddətli təxminləri əks etdirir.

Pandemiya girişində tikinti təşkilatlarının ixtiyarında olan sahibkarlıq fəaliyyətinin kifayət qədər zəif potensialını və ümumilikdə bu fenomenin görünməmişliyini nəzərə alaraq, onların iqtisadi məkanda ilkin və daha da sonrakı əlaqəli neqativ hadisələrə müqavimət göstərmək şansları dəyişdi.

Şəkil 1. Tikintidə dinamika (%)

Mənbə: <https://www.stat.gov.az/source/construction/>

Koronavirus pandemiyası tikinti əmək bazarında kəskin dəyişikliklərə səbəb olub. Yaranan iqtisadi reallıqlara uyğunlaşma və istehsal fəaliyyətinin sürətinin azaldılması işçilərin sayında təsirli azalma ilə müşayiət olunan yeni optimallaşdırma sxemlərinin və fəaliyyət formatlarının axtarışına səbəb oldu.

Beləliklə, təşkilatlarda son bir neçə ildə “adi” olan kadrların təqaüdə çıxma dərəcələri fonunda, ikinci rübdə onlar iki dəfə artmışdır (kadr sayının qiymətləndirilməsinin balansı (-16%) qarşı (-8%) olmuşdur. birinci rübdə). Menecerləri işçilərin sayında azalma qeyd edən şirkətlərin payı 25%-dən 30%-ə yüksəlib.

Tikinti materiallarının həyat dövrünün təhlili davamlılığın əsas aspektidir. Çıxarma və istehsaldan tutmuş daşınma və utilizasiyaya qədər materialın həyat dövrünün hər bir mərhələsi ətraf mühitə təsir göstərir. Təkrar emal edilmiş və ya yerli mənbəli materiallar kimi davamlı material seçimləri tikinti layihələrinin ümumi ətraf mühitə təsirini əhəmiyyətli dərəcədə azalda bilər (11).

Davamlı təkmilləşdirmə və innovasiya tikintidə davamlılığın inkişafı üçün çox vacibdir. Mütərəqqi tikinti materialları və yaşıl tikinti üsulları kimi ətraf mühitə təsirləri minimuma endirən yeni texnologiyalar və təcrübələrin tətbiqi davamlı davamlılığa töhfə verir. Davamlılıq strategiyalarını mütəmadi olaraq nəzərdən keçirmək və yeniləmək təşkilatların ekoloji cəhətdən təmiz tikinti təcrübələrində ön sıralarda qalmasını təmin edir.

Tikinti təşkilatlarında davamlılıq və ətraf mühitin təhlili ekoloji təsirləri azaltmaq, tənzimləyici standartlara cavab vermək və sosial məsuliyyətləri yerinə yetirmək üçün çox vacibdir. Dizayndan tutmuş material seçiminə və ictimaiyyətin cəlb edilməsinə qədər tikinti layihələrinin hər bir aspektinə davamlı təcrübələri inteqrasiya etməklə təşkilatlar nəinki daha sağlam planetə töhfə verir, həm də özlərini ekoloji şüur və etik təcrübələrə gətirdikcə daha çox dəyər verən sənayedə liderlər kimi yerləşdirirlər (12). Davamlılığa dair bu öhdəlik təkcə ətraf mühitə fayda vermir, həm də tikinti təşkilatlarının uzunmüddətli həyat qabiliyyətini və nüfuzunu artırır.

Nəticə

Nəticə etibarilə, tikinti təşkilatına investisiyanın təhlili şirkətin uğurunda və davamlılığında mühüm rol oynayır. Maliyyə məlumatlarının, bazar tendensiyalarının və layihənin mümkünlüyünün hərtərəfli tədqiqi vasitəsilə maraqlı tərəflər böyüməyə təkan verən və riskləri azaldan məlumatlı qərarlar qəbul edə bilərlər. Tikinti sənayesi təbii olaraq kapital tutumludur, infrastruktura, texnologiyaya və ixtisaslı işçi qüvvəsinə əhəmiyyətli investisiyalar tələb edir. Hərtərəfli maliyyə təhlili təşkilatlara resursları səmərəli şəkildə bölüşdürməyə, layihə portfellerini optimallaşdırmağa və xərclərə qənaət sahələrini müəyyən etməyə imkan verir. Bundan əlavə, o, təşkilatın maliyyə sağlamlığı və iqtisadi dalğalanmalara qarşı durmaq qabiliyyəti haqqında anlayışlar təqdim etməklə strateji planlaşdırmanı asanlaşdırır. Bazar təhlili eyni dərəcədə vacibdir, çünki o, tikinti təşkilatlarına sənaye tendensiyalarına, tənzimləyici dəyişikliklərə və yaranan imkanlara uyğunlaşmağa imkan verir. Rəqabətli mənzərəni başa düşmək və bazar dəyişikliklərini gözləməklə, şirkətlər müvəffəqiyyət üçün özlərini mövqeləndirə və uzunmüddətli hədəflərə uyğun gələn strateji investisiyalar edə bilərlər. Layihənin texniki-iqtisadi əsaslandırılması investisiya təhlili prosesinin ayrılmaz hissəsidir və xüsusi müəssisələrin həyat qabiliyyətinin və potensial gəlirlərinin ətraflı qiymətləndirilməsini təklif edir. Məkan, tənzimləyici uyğunluq və gözlənilən bazar tələbi kimi amillərin qiymətləndirilməsi hansı layihələrin həyata keçiriləcəyi barədə əsaslandırılmış qərarlar qəbul etməyə kömək edir.

Ədəbiyyat

1. The next normal in construction – McKinsey, Company.
<https://www.mckinsey.com/~media/McKinsey/Industries/Capital%20Projects%20and%20Infrastructure/Our%20Insights/The%20next%20normal%20in%20construction/The-next-normal-in-construction.pdf>
2. Project and Investment Appraisal for Sustainable Value Creation - IFAC.
https://www.ifac.org/system/files/publications/files/PAIB-IGPG-ED-Project-and-Investment-Appraisal-for-Sustainable-Value-Creation_0.pdf
3. İsayev, S.Z., Sadıqov, K.F. (2012). Investisiya fəaliyyətinin hüquqi tənzimlənməsi. Bakı: “Şərq və Qərb”, 388 s.
4. Şəkəraliyeva, Z.A. (2013). Keçid iqtisadiyyatında xarici investisiya qoyuluşunun zəruriliyi və onun nəzəri aspektləri. Bakı: “Elm”, 456 s.
5. Evaluating the Engineering-Procurement-Construction Approach - Springer.
<https://link.springer.com/article/10.1007/s40996-023-01040-x>

6. Məmmədov, İ.S. (2018). Azərbaycan sənayesində investisiya fəaliyyəti və onun təkmilləşdirilməsi. Bakı: "Azərbaycan", 200 s.
7. Kuznetsov, V.G. (2010). Investitsii. Moskva, 655 s.
8. İsayev, S.Z. (2010). "İnvestisiya fəaliyyətinin hüquqi tənzimlənməsi". Dərs vəsaiti. Bakı: "Azərbaycan", 244 s.
9. The Evaluation of the Contractor's Risk in Implementing the Investment.
<https://www.mdpi.com/2071-1050/11/9/2660>
10. Kovalev, V.V. (2005). Investitsii. Moskva, 374 s.
11. Engineering WKH&RVW0DQDJHPHQWRI&RQVWUXFWLRQ3URMHFWV Jieyun Yang. <https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1755-1315/783/1/012098/pdf>
12. <https://www.stat.gov.az/source/construction/>

Göndərilib: 13.09.2023

Qəbul edilib: 01.11.2023